

Tárgytematika

Helyi társadalom

NGM_RT009_1

Tárgyfelelős neve: dr. Csizmadia Zoltán

Félév: 2011/12/1

Beszámolási forma: Vizsga

Tárgy heti óraszám: 4/0/0

Tárgy féléves óraszám: 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA

A helyi társadalom tantárgy a településszociológiai hagyományokra építve mutatja be egy térben koncentrált, bizonyos szempontból homogén, az egyén és a makrotársadalom közti mezoszféra sajátosságait, amelyet legpontosabban egy településsel lehet azonosítani. A tantárgy célja a témakör alapfogalmainak ismertetése mellett, az hogy a helyi társadalmi élet számos dimenziójából egyet-egyét kiragadva bemutassa, miként formálja át a lokális lépték a társadalmi, gazdasági és politikai mechanizmusokat. A tananyag alapján átfogóbb és pontosabb kép alakulhat ki arról, hogyan szerveződik és működik egy közösség.

A gyakorlati órák célja egy helyi társadalom sajátos problémájának, egyedi jelenségének a felmérése, feldolgozása és prezentálása, majd megvitatása. A kurzus előadásaival párhuzamosan haladva az 1-4 hetekben megtörténik a hallgatók önálló esettanulmányának elkészítéséhez szükséges felkészülés (témaválasztás, elméleti kérdések, módszertani problémák stb.), illetve az előzetes egyéni feltáró munka elkezdése. Az 5 héttől kezdődően a választott feladat komplexitásától függő sorrendben kell prezentálni a saját kutatási eredményeket, amelyet egy vita követ. A témaválasztás követheti az előadás tematikát, de önálló ötlet is felvethető.

TANTÁRGY TARTALMA

1. Tér, hely, társadalom
2. Új társadalmi keretek - modernitás és posztmodernitás
3. Globalizáció, lokalizáció, glocalizáció
4. Egyén és közösség viszonya
5. A helyi társadalom fogalma és dimenziói
6. Város és vidék különbsége
7. Vidéki társadalom a rendszerváltás előtt
8. Vidéki társadalom a rendszerváltás után
9. Helyi hatalom és politika (elméleti alapok)
10. Helyi kormányzás (gyakorlati aspektusok)
11. Helyi nyilvánosság, közvélemény - a nyílt társadalom lokális paraméterei
12. Helyi társadalmi konfliktusok
13. Integráció, szolidaritás, bizalom - társadalmi tőke, intra- és interlokális hálózatok
14. A vidéki társadalom jövője - lehetőségek és veszélyforrások

---

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

- A gyakorlati kurzus féléves önálló feladatának (tanulmány és prezentáció) teljesítése +

szóbeli vizsga a vizsgaidőszakban.

- A szóbeli vizsga anyaga a kötelező irodalom és az órán elhangzott előadások.
- A féléves feladat nem megfelelő teljesítése a félév aláírásának és a vizsgára bocsátásnak a megtagadását vonja maga után.

KÖTELEZŐ IRODALOM

- Bóhm Antal 1996. *A helyi társadalom*. Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola Társadalomtudományi és Közművelődési Tanszéke.
- Csité András - Kovách Imre 2002: Vidéki történet. In: Kovách I. szerk. *Hatalom és társadalom. A posztkommunizmus vége*. Budapest: Napvilág Kiadó. 219-308.
- Szirmai Viktória. *A településszociológia alapjai*. Településtudományi Felsőoktatási Füzetek. www.terport.hu/download.php?ctag=download&docID=5623
- Vitányi Iván 2007. *Új társadalom - Új szemlélet*. Napvilág kiadó, Budapest. 17-132.
- Pálné Kovács Ilona 2008. *Helyi kormányzás Magyarországon*. Pécs: Dialóg Campus Kiadó. 11-30; 48-60; 87-113; 227-274.

Ajánlott irodalom

- Adorka Rudolf 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Osiris, Budapest. 2006 (második bővített kiadás) 201-232.
- Albert József 2001. *Helyi társadalmi konfliktusok a nyolcvanas és kilencvenes években*. Veszprém: Veszprémi Egyetemi Kiadó
- Anthony Giddens 2008. *Szociológia*. Osiris, Budapest. 2008 (második kiadás) 43-73.
- Cséfalvay Zoltán 2004. *Globalizáció 1.0 - 2.0*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 11-91; 145-227.
- Csizmadia Zoltán - Molnár Balázs - Váradi Zsuzsanna 2009. A nagyvárostérségi elit társadalmi konfliktusérzékenysége. In: Szirmai, V. (szerk): *A várostérségi versenyképesség társadalmi tényezői*. Pécs: Dialóg Campus Kiadó. 129-141.
- Csizmadia Zoltán 2002. Robert Putnam: *Bowling Alone*. (recenzió) *Szociológiai Szemle*. 3. szám pp. 183-193. (<http://www.socio.mta.hu/mszt/20023/csizmadi.htm>)
- Csizmadia Zoltán 2003. Az önkormányzati társulások hálózati struktúrái. In: Szretykó György (szerk.): *A helyi társadalom szociológiai dimenziói*. Pécs: Comenius Kiadó.
- Csizmadia Zoltán 2009. A társadalmi konfliktus problematika elméleti megalapozása. In: Szirmai, V. (szerk): *A várostérségi versenyképesség társadalmi tényezői*. Pécs: Dialóg Campus Kiadó. 123-129.
- Enyedi György - Horváth Gyula (szerk.) 2002. *Táj, település, régió. (Magyar Tudománytár 2.)* Budapest: MTA Társadalomkutató Központ - Kossuth Kiadó. 193-230; 317-333.
- Glatz Ferenc 2008. *A vidéki Magyarország jövője. Vitaanyag*. In: Glatz Ferenc. *Új vidékpolitika*. Budapest: MTA Társadalomkutató Központ. 15-66.

(www.mtatk.hu/pdf/parb_tervtan.pdf)

- Kabai Imre - Marelyin Kiss József - Dénes Attila 2001. A helyi nyilvánosság és a helyi médiumok. Jelenkutató Intézet.
(<http://www.mjvsz.hu/resourcea/5/SP7QuIQOoGBW4gBUyof8CtHhl.pdf>)
- Kovách Imre - Nagy Kalamász Ildikó 2006. Társadalmi és területi egyenlőtlenségek. In. Kovách Imre (szerk.): *Társadalmi metszetek*. Budapest: Napvilág Kiadó. 161-177.
- Kulcsár Kálmán - Bayer József (szerk.) 2003. *Társadalom, politika, jogrend. (Magyar Tudománytár 4.)* Budapest: MTA Társadalomkutató Központ - Kossuth Kiadó (A vidéki Magyarország az ezredfordulón. 141-158.)
- Letenyei László 2004. *Településkutatás. A települési és térségi tervezés társadalomtudományos megalapozása*. Budapest: L'Harmattan; Ráció Kiadó. I. kötet.
- Nemes Nagy József 1998. *A tér a társadalomkutatásban* (Bevezetés a regionális tudományba) (1. 3. 4. 5. fejezet)
(http://geogr.elte.hu/ref/REF_Kiadvanyok/Ter_a_tarskutban/A_Ter_a_tarsadalomkutatásban_NNJ.htm)
- Niedermüller Péter 2006. A lokalitás metamorfózisai. *Replika*, 2006. 56-57. sz. 33-44.
(www.replika.hu/archivum)
- Pál László 1984. Kísérlet a helyi társadalom "dimenzióinak" a megragadására. In.: Bóhm Antal-Pál László (szerk.) *Helyi társadalom II. Régiók, kistájak*. MSZMP KB. Társadalomtudományi Intézete, Bp. 1984. pp. 7-23.
- Ulrich Beck 2005. *Mi a globalizáció*. Szeged: Belvedere. 31-75.
- Utasi Ágnes 2002. Integráció és szolidaritás a helyi társadalomban. In: Bayer J.(szerk.): *Politika és Társadalom*. MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest. 350-378.
- Valuch Tibor 2001. *Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében*. Budapest: Osiris Kiadó. 188-213. (A paraszti társadalomtól a falusi társadalomig)
- Beluszky Pál - Sikos T. Tamás: *Változó falvaink. Magyarország falutípusai az ezredfordulón*. Budapest : MTA TAKI., 2007. 459 p., XVIII t., ill. ISBN 963-508-487-0